

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «Біополітика»

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)
Спеціальність – 033 Філософія
Рік навчання 2, семестр 3,
Форма навчання денна
Кількість кредитів ЄКТС 5
Мова викладання українська

Додонова Віра Іванівна, доктор філософських наук, професор

Кафедра філософії та міжнародної комунікації,
корпус. 3, к. 125, тел. 5278150
e-mail dodonovav @ nubip.edu.ua

Лектор курсу
Контактна інформація
лектора (e-mail)

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна передбачає вивчення актуальних проблем функціонування політичної сфери, критичне осмислення подій та явищ політичного життя, використання філософської рефлексії для аналізу політичних проблем суспільства. Навчальна дисципліна «Біополітика» орієнтована на формування у здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» чіткого розуміння проблем сучасного політикуму, вплив біології на формування політичного поля, на розвиток соціальної структури суспільства. **Мета** курсу-ознайомлення здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» з основними проблемами біополітики.

Вивчення освітньої компоненти «Біополітика» забезпечує цілий ряд загальних, та спеціальних компетенцій.

Завдання навчальної дисципліни – сформувати наступні загальні та фахові компетентності:

Інтегральну. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері філософії, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК5. Здатність розв'язувати комплексні проблеми філософії на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ЗКу8. Вміння формувати дослідницьке поле власного наукового дослідження у відповідності до сучасної парадигми наукового знання.

СК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у філософії та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей.

СК5. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері філософії, оцінювати сучасний стан і тенденції розвитку філософії.

СК6. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері філософії, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

СКу7. Знання предметної області філософії та розуміння сутності професійної діяльності, вміння об'єктивно та неупереджено викладати основні проблеми філософії.

СКу8. Здатність до інтерпретації та узагальнення текстів, володіння текстологічною культурою філософа.

СКу9. Здатність виявляти та пропонувати шляхи вирішення соціально-філософських, антропологічних, інвайроментальних проблем.

СКу11. Здатність критично осмислювати події та явища сучасного життя, використовувати філософську рефлексію для формування власної світоглядної позиції, усвідомлювати моральну відповідальність за результати власної наукової діяльності, вміння використовувати філософські знання для роз'яснення глобальних проблем сьогодення.

Програмні результати навчання

РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філософії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з філософії, отримання нових знань та здійснення інновацій.

РН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії.

РН5. Планувати і виконувати теоретичні дослідження з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РН6. Глибоко розуміти загальні принципи та методи філософських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері філософії та у викладацькій практиці.

РНу13. Знання основних тенденцій розвитку науки й наукових досліджень у сучасному світі. Знання та розуміння генезису розвитку філософської думки. Вміння та навички виокремлювати на підставі знання напрямів і течій історії філософії актуальних соціально-філософських проблем та здійснення їхнього аналізу.

РНу14. Знання та розуміння закономірностей і підстав розвитку світогляду та образу людини у різних соціокультурних та цивілізаційних середовищах та вміння пропонувати

шляхи вирішення соціально-філософських, антропологічних, інвайроменталістських проблем відповідно до запитів сьогодення.

РНу16. Знання та розуміння закономірностей розвитку глобальних проблем людства, тенденцій еволюції світогляду та образу людини у різних соціокультурних середовищах та вміння на їхньому тлі ставити та вирішувати важливі наукові та педагогічні проблеми. Знання впливових концепцій і стратегій, в межах яких формується проблематика екологічної філософії, біоетики.

РНу17. Вміння та навички критичного аналізу подій та явищ суспільного життя, використання філософської рефлексії для формування власної світоглядної позиції, усвідомлення моральної відповідальності за результати власної наукової діяльності. Вміння та навички корелювання досягнення філософської думки з природничими, політичними, етичними знаннями.

РНу18. Знання та розуміння сутності та причини змін у поглядах на світ і людину. Вміння та навички аналізувати сучасні проблеми екосистеми та її вплив на розвиток суспільства, аналізувати напрямки діяльності суспільства в умовах екокризи. Вміння та навички ефективно використовувати філософський інструментарій в процесі аналізу усіх аспектів сучасного соціокультурного буття людства, й, особливо, в українському контексті.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/ лабора торні.)	Результати навчання	Завдання	Оціню -вання
1. Біополітика: історія становлення та основні напрямки	1/4	Знати політологічні та політичні передумови появи біополітики, історію біополітики, основні напрямки біополітики. Знати визначення біополітики. Аналізувати природу людини: біополітичний підхід; еволюційно-біологічні корені суспільства і політичних систем. Знати сучасні біополітологічні наукові школи: американська (Л. Колдуел, Р. Мастерс, А. Соміт и др.), німецька (Х. Флор, В. Таннесман и др.), нідерландська (В. Фалгер, Ван дер Деєпс), грецька (А. Влавіанос, Арвантис), українська (В. Чешко, Д. Шевчук). Знати сциєнтистську традицію розуміння біополітики	Опрацювання визначених темою питань з подальшим професійним обговоренням або написання тез доповідей чи авторського есе з подальшою його презентацією. .	7
2. Політичне як тло функціонування біополітики.	1/4	Знати сутність категорії політичне. Аналізувати три аспекти розуміння політичного: політичне як антагоністичне. Аналіз роботи К. Шміта «Поняття політичного». Поняття друга і ворога у категорія політичного. Аналізувати політичне як	Опрацювання визначених темою питань з подальшим професійним обговоренням або написання тез доповідей	7

		агоністичне, як засіб подолання конфліктів. Усвідомлювати модель агоністичної демократії, як стратегія боротьби з сучасним політичним фундаменталізмом. Аналізувати політичне як уявне і символічне. Знати проблему політичного суб'єкта і політичної певності.	чи авторського есе 3 подальшою його презентацією.	
3. Концепції біополітики М. Фуко, Дж. Агамбена, А. Негрі.	1/2	Знати основне протиріччя біополітики: між утвердженням біологічних процесів життєдіяльності суспільства як основи і принципом людської соціальності. Знати концепцію М. Фуко про природу біополітики, в якій дисциплінарний принцип над індивідом змінився на владу над людиною як живою істотою; контроль людини-тіла і людини - рода. Регуляція народонаселення. Знати концепцію Дж. Агамбена про природу бівлади, в якій відбувається кореляція двох моделей влади: юридичної і біополітичної. Розуміти табір як біополітичний прояв сучасності, простір виключення індивіда. Знати концепцію А. Негрі про контроль над гігієною, народжуваністю, харчуванням. Біополітика суперечливий контекст життя всередині життя.	Опрацювання визначених темою питань з подальшим професійним обговоренням, вирішення логічних задач, або написання тез доповідей чи авторського есе 3 подальшою його презентацією.	7
4. Філософські засади біополітики і природа людини	2/2	Знати проблему тіла і тілесності в західній філософії ХХ сторіччя. Знати поняття габітус, габітуальні практики, габітуальна соціалізація. Усвідомлювати генетичні аспекти біополітики, генетичне різноманіття людства і «генетичний тягар», генні технології і біополітичні проблеми. Знати нейрофізіологічні аспекти біополітики, модульну структуру мозку і його гетерохронію, мікробіологічні аспекти біополітики, вплив симбіотичної мікробіоти на мозг, психіку і поведінку.	Опрацювання визначених темою питань з подальшим професійним обговоренням або написання тез доповідей чи авторського есе 3 подальшою його презентацією.	7
5. Соціокультурні і ментальні витоки біополітичних колізій.	2/4	Знати місце людини в планетарному багатоманітті життя. Аналізувати парадигми, що пояснюють передісторію біополітики, а саме міфологічна парадигма, натурфілософська парадигма, теологічна парадигма, механістична (фізикаластська) парадигма, еволюційна парадигма, соціогуманітарна парадигма в біології. Знати соціокультурні витоки	Опрацювання визначених темою питань з подальшим професійним обговоренням або написання тез доповідей чи авторського есе 3 подальшою	7

		біополітики, біологічні передумови появи біополітики. Усвідомлювати статус біовлади в суспільстві ризику, біоетику як методологію здійснення біовлади.	його презентацією.	
6. Етологічний напрямок біополітики.	2/2	Знати сутність етології, соціальну і політичну етологію; сутність біокомунікації, канали комунікації в світі живого; сутність біосеміотики, невербальної комунікація в соціумі. Усвідомлювати різницю між агоністичною та антагоністичною поведінкою, девіантною та деліквентною поведінкою. Знати зміст соціобіології, еволюційної психології, види політичної поведінки, індивідуальну і масову політичну поведінку. Розуміти сутність раціоналізації політичної поведінки.	Опрацювання визначених темою питань з їхнім подальшим обговоренням вирішення практичних задач з теорії аргументації.	7
7. Біополітичні конфлікти сучасності.	2/4	Розуміти природу політичних конфліктів, історичні типи політичних конфліктів: Євгеніка. США і Західна Європа (1900-1945 роки). Трансгуманізм. Расова гігієна Німеччини (1933-1945 роки). Мічуринська генетика в СРСР (1929-1964 роки). Генетичні наслідки випробувань ядерної зброї: США і СРСР (1945-1963 роки). Генетичні маніпуляції як джерело біополітичного ризику. США, Західна Європа (1975-2002 роки). Усвідомлювати сутність антинаталізму.	Опрацювання визначених темою питань з подальшим професійним обговоренням або написання тез доповідей чи авторського есе з подальшою його презентацією.	7
8. Політичний потенціал теоретичної біології.	1/4	Розуміти різницю між біополітикою і біовладою. Розуміти тіло як біополітичну реальність, медицину як біостратегію. Знати зміст біологічної, соціокультурної, технологічної еволюції. Аналізувати поняття коєволюції, теорію генно-культурної коєволюції: Розуміти сутність політизованої науки, інтеграцію біології в духовну культуру сучасної цивілізації. Вплив біології на філософську антропологію, соціологію, політологію, експериментальне природознавство.	Опрацювання визначених темою питань з подальшим професійним обговоренням або написання тез доповідей чи авторського есе з подальшою його презентацією.	7

9. Демократія і управлінські технології в контексті біополітики	2/2	Знати зміст поняття біовлади і біоконтролю. Розуміти сутність організаційного напрямку біополітики, концепцію біосоціальної системи, ієрархії і їх види (лінійні, циклічні, агоністичні і гедоністичні). Усвідомлювати владу і політичне лідерство с біополітичної точки зору, бюрократію і небюрократичні структури..	Опрацювання визначених темою питань з подальшим професійним обговоренням або написання тез доповідей чи авторського есе з подальшою його презентацією	7
10. Трансформація цінностей людства в період та після глобальної пандемії.	1/2	Знати екологічний напрямок біополітики, вплив екологічних факторів на фізіологію людини і її політичну поведінку. Усвідомлювати кореляцію біо- и геополітики, зв'язок між соціумом з його політичною системою і природними екосистемами. Розуміти поведінку політичної системи по відношенню до біосфери. Аналізувати біоцентризм і біократія Знати зміст практичної біополітики в екологічній і природоохоронній галузі. Аналізувати сутність біодипломатії, біотуризму, біобізнесу..	Опрацювання визначених темою питань з подальшим професійним обговоренням або написання тез доповідей чи авторського есе з подальшою його презентацією	7
Всього				70
Залік			Три відкриті питання	30
Всього за семестр				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Дедлайни визначені в ЕНК. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання тем відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, стажування або відрядження).
Політика оцінювання самостійної роботи	Самостійна робота у формі написання есеїв є обов'язковою складовою навчальної роботи. Здобувачі вищої освіти мають право самостійно обирати теми есеїв та здавати їх у означений термін.
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час самостійних робіт, тестування та заліків заборонені (в т. ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим, проте бали за нього не нараховуються. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в дистанційній on-line формі за погодженням із деканом факультету)

Оцінювання	Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема оцінювання теоретичної (знання) та практичної підготовки (вміння) у співвідношенні 50/50, тобто 35 балів максимум знання і 35 балів – вміння. Проміжний контроль знань відбувається після кожної теми у формі тестування, максимум 2 бали. Підсумкова атестація – до 30 балів.
-------------------	---

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	Екзаменів	Заліків
90-100	Відмінно	зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано